

ISKOLAI DEMOKRÁCIA DIÁKÖNKORMÁNYZATOK, DIÁKJOGOK

Csákó Mihály
egyetemi docens
ELTE TáTK Szociológia Tanszék

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

1

I. Röviden a kutatásról

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

2

A KUTATÁSRÓL

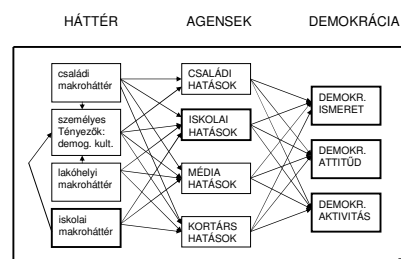
- A „Demokráciára Nevelés Évében” indult (2005)
- 2006-2007 a magyar politika feszültségekkel és összecsapásokkal teli éve voltak.
- Úgy döntöttünk, hogy már 2008-ban megismételjük a kutatást.
- Mintavétel: megyénként, a középiskolák 9. és 11. osztályainak reprezentálásával.

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

3

A KUTATÁS MODELLJE

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

4

A SÚLYOZOTT MINTA

Összesen	kb	6000 tanuló	
budapesti	2649		
Baranya megyei	512	Gimnazista	2002**
Csongrád megyei	684	Szakközépiskolás	2321**
Fejér megyei	575	Szakiskolás	873**
Hajdú-Bihar m.	776		
Szabolcs-Sz-B. m.	*		
Fiú	2380**	9. osztályos	2585**
Lány	2708**	11. osztályos	2611**

* Az adatok még nincsenek csatolva.

** Szabolcs-Szatmár-Bereg adatai nélkül.

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

5

MAI TÉMÁNK ADATAI

A diákjogokat érintő változók

1. Intézmények, joggyakorlat, jogismeret

- k35.1-9 Van-e az iskolában...
- k36.1-5 Hogyan vesznek részt...
- k37 Milyen módon választják ki...
- k48 Megtagadhatja-e az iskola...
- k49 Milyen fegyelmi büntetést lehet...
- k50 Mikor van joguk véleményt...

2. A diákok iskolai tudata (az előbbiektől függő)

- k55.1-14 Mennyire szükséges az iskolai demokráciához...
- k56 Saját iskoládat mennyire tartod...
- k34.1-5 Mennyire vagy elégedett...

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

6

MAI TÉMÁNK ADATAI

Magyarázó változók

1. A kérdézet jellemzői

- k1 Neme
- évfolyam Hányadikos
- k40 Milyen tanulónak...
- k9 Jár-e különóra
- k38 Van-e valamilyen tartós megbízatásod...
- k57+k58 Tagja-e valamilyen szervezetnek
- k19 Vallásosság

2. A családi háttér jellemzői

- k21.1-2 Apa, anya iskolai végzettsége
- k29 Család könyveinek száma
- k32.1-24 Családi beszélgetésekben való részvétel

3. Az intézmény jellemzői

- Megye
- Iskolatípus

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

7

II. Tapasztalatok az iskolai demokrácia intézményeiről

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

8

DEMOKRATIKUS INTÉZMÉNYEK A KÖZÉPISKOLÁSOK TUDOMÁSA SZERINT

Iskolai intézmények	A diákok hány %-a szerint van az iskolában?
diákönkormányzat	88,5
házi rend	94,8
iskolai honlap	90,2
iskolai internetes fórum	43,5
iskolarádió	41,6
iskolaújság	38,3
sportkör	64,9
szakkör	63,5
szülői munkaközösség	48,3

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

9

ISKOLAI KOMMUNIKÁCIÓS ESZKÖZÖK 1.

		35.6 Tudomása szerint van-e az iskolában iskolaújság?			
			van	nem említi	Total
35.4 Tudomása szerint van-e az iskolában internetes fórum?	van	Szám	1030	1228	2258
		Sor%	45,6%	54,4%	100,0%
		Oszlop%	51,8%	38,3%	43,5%
	nem említi	Szám	960	1978	2938
		Sor%	32,7%	67,3%	100,0%
		Oszlop%	48,2%	61,7%	56,5%
Total	Szám	1990	3206	5196	
	Sor%	38,3%	61,7%	100,0%	
	Oszlop%	100,0%	100,0%	100,0%	

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

10

ISKOLAI KOMMUNIKÁCIÓS ESZKÖZÖK 2.

		35.5 Tudomása szerint van-e az iskolában iskolarádió?			
			van	nem említi	Total
35.4 Tudomása szerint van-e az iskolában internetes fórum?	van	Szám	1131	1127	2258
		Sor%	50,1%	49,9%	100,0%
		Oszlop%	52,4%	37,1%	43,5%
	nem említi	Szám	1028	1909	2937
		Sor%	35,0%	65,0%	100,0%
		Oszlop%	47,6%	62,9%	56,5%
	Total	Szám	2159	3036	5195
		Sor%	41,6%	58,4%	100,0%
		Oszlop%	100,0%	100,0%	100,0%

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

11

AZ ISKOLAI MÉDIA FORMÁINAK JELENLÉTE A LEGGYAKORIBB INTÉZMÉNYEK MEGLÉTE ÉS HIÁNYA ESETÉN

Iskolai intézmények	Van	Nincs	Eta ²
diákönkormányzat	1,32	0,53	0,061
házi rend	1,29	0,22	0,053
szülői munkaközösség	1,61	0,88	0,127

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

12

A DIÁKOK ÖNÁLLÓSÁGA EGYES ISKOLAI INTÉZMÉNYEKBEN

Iskolai intézmények*	Teljesen tanárok csinálják	A diákok végrehajtók	Tanárok csak ellenőrzik	Teljes diák önállóság	Összesen
diákönkormányzat	4,22	34,16	56,76	4,86	100
házi rend	76,64	15,01	6,45	1,90	100
iskolai honlap	60,89	19,50	16,58	3,03	100
iskolarádió	15,85	19,81	42,26	22,08	100
iskolaújság	7,96	23,30	55,92	12,82	100

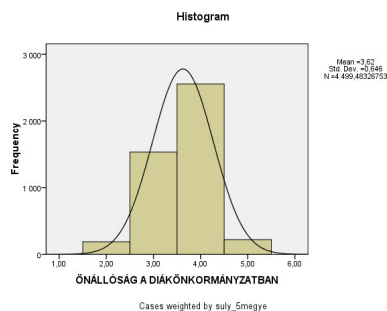
* A fórum, a sportkör, a szakkör és a SZMK esetében a kérdés nem releváns.

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

13

DIÁKÖNKORMÁNYZAT

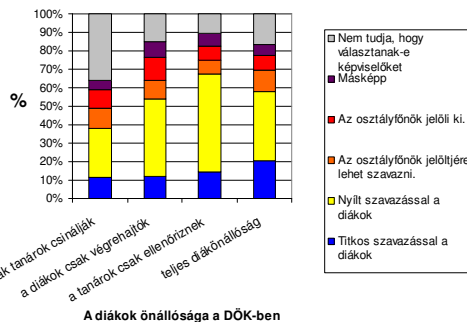

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

14

A DIÁKÉPVISELŐK KIVÁLASZTÁSÁNAK MÓDJA A DIÁKÖNÁLLÓSÁGRÓL ALKOTOTT VÉLEMÉNY SZERINT

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

15

ÚJ VÁLTOZÓ: AZ ISKOLAI DEMOKRÁCIA FOKA

A diákönkormányzattal kapcsolatos két kérdés alapján:

- 1 – az összes tájékozatlan kérdezett;
- 2 – az összes erősen antidemokratikus eljárást tapasztaló;
- 3 – a kevés tanulói önállóságot tapasztalók többi része;
- 4 – a több önállóságot tapasztalók közül a nyílt szavazással választók;
- 5 – a jobbra önálló és titkosan szavazó csoport.

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

16

DIÁKÖNKORMÁNYZATI DEMOKRÁCIA FOKA

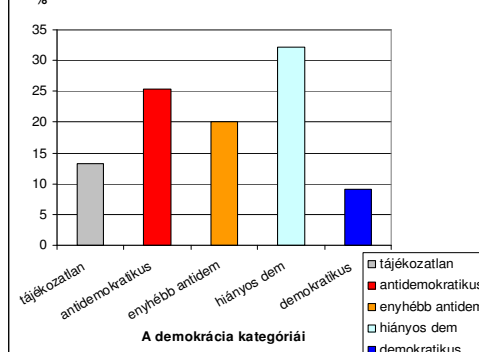
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	tájékozatlanok	575	11,1	13,2	13,2
	antidemokratikus rend	1104	21,3	25,4	38,6
	enyhébb antidem.	870	16,7	20,0	58,6
	hiányos demokrácia	1402	27,0	32,2	90,8
	demokratikus rend	400	7,7	9,2	100,0
Total		4352	83,7	100,0	
Missing	System	844	16,3		
Total		5196	100,0		

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

17

AZ ISKOLAI DEMOKRÁCIA FOKA

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

18

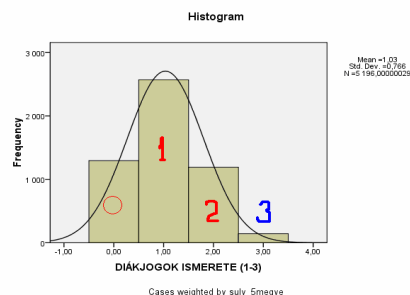
III. A diákjogok ismerete

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

19

HÁNYAT ISMER HÁROMBÓL?

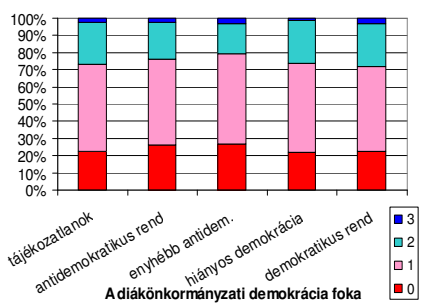

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

20

A DIÁKJOGOK ISMERETE A DIÁKÖNKORMÁNYZATI DEMOKRÁCIA FOKA SZERINT

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

21

A NEM, AZ ÉVFOLYAM ÉS A TANULMÁNYI EREDMÉNY HATÁSA A JOGISMERETRE (F-próba)

Ható tényező	F	df	p	Eta ²
Nem (fiú, lány)	18,789	1	0,000	0,004
Évfolyam (9, 11)	0,118	1	0,731	0,000
Milyen tanuló (2-5)	0,514	3	0,672	0,000

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

22

MEGÁLLAPÍTÁSOK A JOGISMERETRŐL

1) Bár találtunk néhány szignifikáns összefüggést személyes jellemzőkkel, ezek mindegyike annyira gyenge, hogy nem szolgálnak magyarázatul a jogtudatosság fokának különbségeire.

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

23

MEGÁLLAPÍTÁSOK A JOGISMERETRŐL

2) Az apró szignifikáns különbségekből – különösen a tanulmányi eredményekkel, a megbízatásokkal és a vallásossággal kapcsolatban – látható, hogy a diákjogok ismerete nem ugyanolyan ismeret, mint valamelyik tantárgy ismerete. Nem semleges tudás, hanem olyan, amihez sajátos diszpozícióra van szükség. Ilyen lehet pl. a *szembenállás*.

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

24

PÉLDÁK ERŐS ÉS GYENGE DIÁK-JOGTUDATTAL JÁRÓ MAGATARTÁSOKRA

Hány diák-jogot ismer?	Gyenge tanuló	Van megbízatása	Elutasítja a vallást	Egyházat követi	Jár külön órára	N=100
Egyet sem	8,1%	11,4%	3,4%	6,1%	45,2%	1224
Mindhármat	12,1%	6,5%	5,6%	4,9%	62,0%	138
Összminta	6,8%	9,5%	5,2%	6,2%	49,8%	5125

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

25

SZERVEZETI TAGSÁG ÉS DIÁK JOGTUDAT (%)

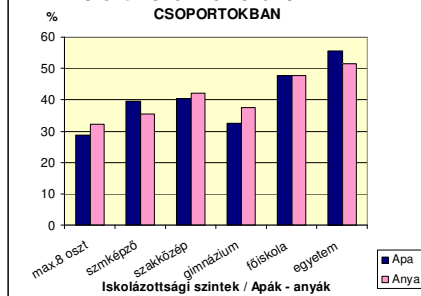
	Jogismeret: 0	Jogismeret: 2-3	N=100
tag	30,36	22,28	1535
nem tag	22,67	27,04	3662
Együtt	24,94	25,63	5197

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

26

A VALAMENNYIRE DEMOKRATIKUSNAK TEKINTHETŐ DÖK. MŰKÖDÉS TAPASZTLATÁNAK GYAKORISÁGA A SZÜLŐK ISKOLÁZOTTSÁGA SZERINTI CSOPORTOKBAN

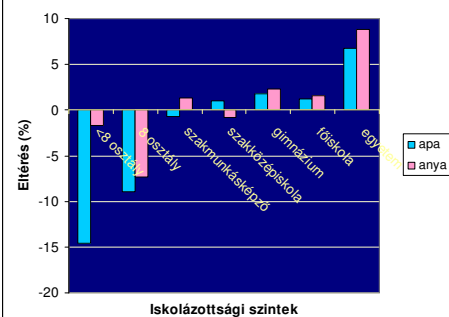

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

27

A POLITIKÁRÓL BESZÉLGETŐK ARÁNYÁNAK ELTÉRÉSE AZ ÁTLAGOSTÓL A SZÜLŐK ISKOLÁZOTTSÁGI SZINTJEIN

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

28

A ISMERT DIÁKJOGOK SZÁMÁNAK ÁTLAGA (0-3 skálán) A SZÜLŐK ISKOLÁZOTTSÁGI SZINTJEIN KÉPZETT CSOPORTOKBAN

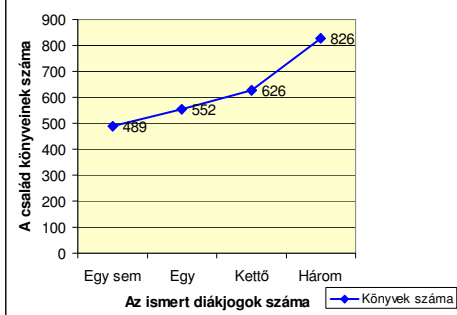
Iskolai végzettség	Apák	Anyák
max.8 osztály	0,98	0,94
szakképző	0,98	0,93
szakközépiskola	0,94	1,04
gimnázium	1,07	1,04
főiskola	1,16	1,11
egyetem	1,19	1,20
p	0,000	0,000
Eta ²	0,015	0,012

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

29

A CSALÁD KÖNYVEINEK SZÁMA (ÁTLAG) ANNAK FÜGGVÉNYÉBEN, HOGY HÁROMBÓL HÁNY DIÁKJOGOT ISMER A KÉRDEZETT

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

30

IV. Az intézményi háttér

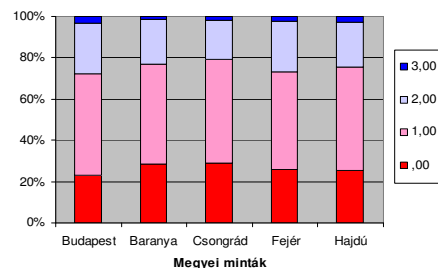
2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

31

MEGYÉK

A DIÁKJOGOK ISMERETE (0-3) MEGYÉN KÉNT

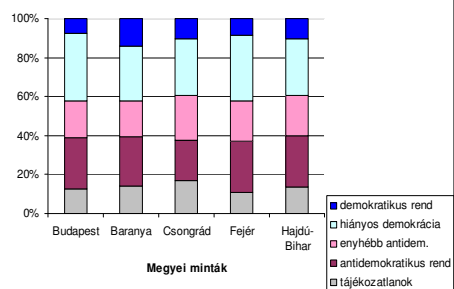
2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

32

MEGYÉK

AZ ISKOLAI DEMOKRÁCIA FOKAI MEGYÉN KÉNT

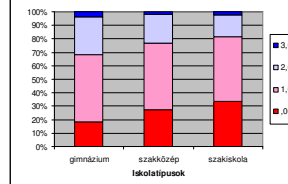
2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

33

ISKOLATÍPUSOK

DIÁKJOGOK ISMERETE (0-3) ISKOLATÍPUSON KÉNT

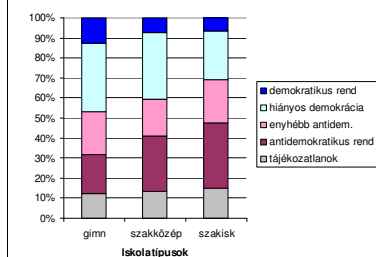
2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

34

ISKOLATÍPUSOK

AZ ISKOLAI DEMOKRÁCIA FOKA ISKOLATÍPUSON KÉNT

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

35

Köszönöm a figyelmet.

Csákó Mihály
mcsako@ludens.elte.hu

2009. április 24-25.

VI. Diákjogi Konferencia

36